

SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

Štandardy vzdelávacích výkonov na konci stredoškolského vzdelávania

Všeobecná predmetová kompetencia (VPK)

Žiaci majú vedomosti o funkcii a význame jazyka a viacjazyčnosti, ovládajú gramatiku slovenského jazyka a uplatňujú ju v každodennom živote. Chápu vplyv jazyka a používajú ho spoločensky zodpovedným spôsobom, čím si rozvíjajú svoju občiansku zodpovednosť a sociálne začlenenie. Pestujú a zachovávajú slovenský jazyk, rešpektujú rozmanitosť jeho dialektov, ako aj väčšinový jazyk, jazyky národnostných menšín a iné jazyky.

V ústnej a písomnej komunikácii používajú rozvinutú a bohatú slovnú zásobu: hovoria a píšú s rešpektovaním spisovného jazyka a pravopisných noriem a formujú logický a štylisticky harmonický text. Dbajú na kultúru dialógu, majú rečnícke zručnosti a vedia aktívne počúvať. Formulujú a vyjadrujú ústne a písomné argumenty presvedčivým spôsobom, ktorý je vhodný pre daný kontext. Komunikujú konštruktívnym spôsobom, spolupracujú v tímoch a rokujú, rozvíjajú zmysel pre iniciatívnosť a konanie pri dosahovaní cieľov, a to aj s využitím nástrojov informačných a komunikačných technológií.

Rozvíjajú čitateľskú gramotnosť. Rozumejú literárnym a neumeleckým textom, kriticky a kreatívne o nich premýšľajú. Pestujú si kultúru rozprávania a čítania kvôli vlastnému zdokonaľovaniu a osobnému naplneniu. Vyhľadávajú, zhromažďujú a kriticky spracúvajú informácie z rôznych zdrojov a zodpovedne používajú a vytvárajú multimediálny obsah.

Interpretujú literárne diela z národnej a svetovej literatúry. Chápu multikultúrne rozmery literatúry a spôsob, akým národná literatúra prispieva k svetovému kultúrnemu dedičstvu. Všímajú si a pomocou príkladov argumentujú základnými poetickými, jazykovými, estetickými a štrukturálnymi črtami literárnych diel. Majú schopnosť obrazne a abstraktne vyjadrovať myšlienky, skúsenosti a emócie; vyjadrujú tvorivé možnosti. Taktiež využívajú čítanie na lepšie pochopenie seba, ostatných a sveta okolo seba tým, že prijímajú a budujú etické princípy. Prostredníctvom čítania si rozvíjajú empatiu a starostlivosť o ľudí a svet.

Sú otvorení rôznym kultúrnym formám. Prepájajú literatúru s inými druhmi umenia, vedy a techniky. Efektívne využívajú rôzne učebné techniky a uvedomujú si dôležitosť celoživotného vzdelávania. Získané vedomosti a kognitívne stratégie uplatňujú v rôznych životných situáciách.

K duševnému a kultúrnemu vlastníctvu pristupujú eticky a zodpovedne.

Základná úroveň

Špecifická predmetová kompetencia 1 (ŠPK1)

Žiaci poznajú základné črty slovenského spisovného jazyka. Poznajú literárne a pravopisné normy, gramatiku a štylistiku slovenského jazyka. Zameriavajú sa na obohatenie svojej slovnej zásoby, jazykového a štylistického vyjadrovania. Hovoria jasne a plynule, rozlišujú medzi formálnym a neformálnym prejavom, verbálnou a neverbálnou komunikáciou. Poznajú pravidlá písania rôznych typov textov. Čítajú a rozumejú lineárnym a nelineárnym textom; rozlišujú literárny text od neumeleckého. Spájajú literárne diela s ich autormi a literárnymi obdobiami. Určujú základné prvky štruktúry literárnych a neumeleckého textov.

Špecifická predmetová kompetencia 2 (ŠPK2)

Žiaci majú zručnosti počúvania a hovorenia a uplatňujú ich v súlade s komunikačnou situáciou. Aplikujú teoretické znalosti gramatiky v konkrétnej jazykovej situácii a píše s použitím pravopisných pravidiel. Tvoria logický, dobre štruktúrovaný a štylisticky koherentný hovorený a písaný text. Vyjadrujú sa ústne aj písomne presvedčivým spôsobom, ktorý je primeraný kontextu, pričom rešpektujú rasovú, národnú, kultúrnu, jazykovú, náboženskú, rodovú a vekovú rovnosť. Všímajú si autorove zábery v texte (informatívnosť, manipulatívnosť). Pri čítaní a interpretácii literárnych a nefikčných textov používajú rôzne metódy. Čítanie si osvojujú ako koníček a rozširujú si záujmy z literatúry pre mládež na všeobecnú beletriu. Využívajú knižničné a archívne zbierky, navštevujú výstavy a pozerajú divadelné predstavenia a filmy.

Špecifická predmetová kompetencia 3 (ŠPK3)

Žiaci pestujú a zachovávajú slovenský jazyk a zároveň rešpektujú rozmanitosť jeho dialektov; rešpektujú väčšinový jazyk a jazyky národnostných menšín a iné cudzie jazyky. Sú uschopnení, aby sa vyjadrovali správne, jasne, úsporne a presvedčivo, a to ústne aj písomne. Čítaním a interpretáciou literárnych diel z národnej, srbskej a svetovej literatúry si formujú humanistické hodnoty a presvedčenia. Prepájajú literárne, divadelné a filmové umenie. Používajú čitateľskú gramotnosť a rôzne stratégie čítania a učenia. Predsudky, stereotypy a nenávistné prejavy vnímajú ako negatívny jav. Využívajú znalosti jazyka a literatúry v situáciách relevantných pre aktívnu občiansku angažovanosť. K duševnému a kultúrnemu vlastníctvu pristupujú eticky a zodpovedne.

Výkony vzdelávacieho cyklu (VVC) na konci stredoškolského vzdelávania:

Základná úroveň		
ŠPK 1	ŠPK 2	ŠPK 3
<i>Žiaci:</i>	<i>Žiaci:</i>	<i>Žiaci:</i>

• SLO.SV.Z.1.1. Poznajú základné charakteristiky slovenského spisovného jazyka (písmo, výslovnosť, nárečia). • SLO.SV.Z.1.2. Rozlišujú správnu od nesprávnej výslovnosti hlások a klasifikujú hlásky podľa zadaných kritérií. • SLO.SV.Z.1.3. Chápu čo je slabika, poznajú základné pravidlá prízvuku. • SLO.SV.Z.1.4. Klasifikujú slovné druhy; rozlišujú gramatické kategórie ohybných slovných druhov v typických školských príkladoch. • SLO.SV.Z.1.5. Rozlišujú neodvodené slová od odvodených a tvoria slová podľa zadaného modelu. • SLO.SV.Z.1.6. Klasifikujú základné vetné členy; rozlišujú prirad'ovacie od podrad'ovacích viet; správne tvoria vetu. • SLO.SV.Z.1.7. Rozumejú významu slov, ustáleným výrazom a frazeologizmom, s ktorými sa stretávajú v bežnej komunikácii, v povinnom čítaní a v školských textoch z iných predmetov. • SLO.SV.Z.1.8. Rozlišujú formálnu od neformálnej slovnej zásoby a používajú ju v súlade s príležitosťou; poznajú lexikálne javy a lexikálne vzťahy a uplatňujú ich v komunikačných situáciách. • SLO.SV.Z.1.9. Poznajú a uplatňujú pravopisné pravidlá.	• SLO.SV.Z.2.1. Uplatňujú vedomosti z teórie gramatiky v konkrétnej jazykovej situácii/v konkrétnom texte. • SLO.SV.Z.2.2. Pri písaní uplatňujú pravopisné pravidlá a základné typograficko-pravopisné postupy pri počítačovej sadzbe používajúc pravopis. • SLO.SV.Z.2.3. Dokážu čítať literárne umelecké a neumelecké texty (súvislé a nesúvislé); dokážu pozorne a s pochopením sledovať jednoduchšie prednášky (výklady) a robia si poznámky, dokážu identifikovať kľúčové slová. • SLO.SV.Z.2.4. Vyjadrujú subjektívny a estetický zážitok o hovorenom prejave alebo písanom texte; prepájajú obsah diela s vlastnou alebo cudzou skúsenosťou. • SLO.SV.Z.2.5. Všímajú si hlavné motívy, tému a stylistické výrazové vlastnosti literárnych diel konkrétnej epochy, uvedomujú si hlavné rozdiely a podobnosti s dielami predchádzajúcich literárnych epoch. • SLO.SV.Z.2.6. Vedia zhustiť, citovať, prerozprávať/parafrázovať text a vyčleniť dôležité; interpretujú text; vedia rozlíšiť informáciu od interpretácie. • SLO.SV.Z.2.7. Tvarujú hovorený prejav a písaný text s prihliadaním na komunikačnú situáciu (volia si zodpovedajúce výrazové prostriedky – verbálne a neverbálne, lexiku a stylistické postupy).	• SLO.SV.Z.3.1. Znalosť jazyka využívajú na to, aby sa správne a zreteľne vyjadrovali písomne a ústne vo vzdelávacom kontexte, v súkromnom a verejnom živote, v situáciách dôležitých pre aktívnu občiansku angažovanosť. • SLO.SV.Z.3.2. Informácie prezentujú rôznymi spôsobmi (ústne, písomne, vizuálne, digitálne). • SLO.SV.Z.3.3. Svoj názor vyjadrujú argumentovane a volia jazykový prejav v súlade s kontextom, vrátane konštruktívnej komunikácie v spolupráci s ostatnými, v skupine, na sociálnych sieťach. • SLO.SV.Z.3.4. Vedia rozpoznať predsudky a stereotypy v literárnych a neumeleckých textoch a v ústnych prejavoch, ako aj nenávisťné prejavy (nezdôrilé oslovenie, neúcta k partnerovi, urážky, nenávisťné prejavy atď.) v každodenných situáciách a v médiách ako negatívny jav. • SLO.SV.Z.3.5. Vedia uplatniť čitateľskú gramotnosť ako nástroj na učenie a lepšie porozumenie iným predmetom. • SLO.SV.Z.3.6. Vedia využiť rôzne čitateľské stratégie a stratégie učenia sa vzhľadom na cieľ, ktorý chcú dosiahnuť. • SLO.SV.Z.3.7. Majú vyvinuté čitateľské návyky a chápu význam čítania pre rozvoj vlastnej všeobecnej kultúry a vedomostí; • SLO.SV.Z.3.8. Uvedomujú si význam literatúry a kultúry vo vlastnom živote; hodnotia literárne umelecké dielo ako bytostnú súčasť národnej kultúry aj ako pomôcku na prezentáciu rozličných kultúr.
---	---	--

• SLO.SV.Z.1.10. Poznajú pravidlá písania rôznych typov textov (napr. listy, emaily, životopisy, žiadosti, odvolania, správy...); správne vyplňajú rôzne tlačivá. • SLO.SV.Z.1.11. Literárne diela spájajú s ich autormi a literárnymi obdobiami v ktorých vznikli. • SLO.SV.Z.1.12. Rozlišujú umelecký text od neumeleckého textu; určujú základné prvky štruktúry literárnoumeleckého diela: tému, motív, dej, postavy, čas a miesto deja. • SLO.SV.Z.1.13. Rozlišujú charakteristiky ľudovej a autorskej literatúry; poznajú základné charakteristiky literárnych druhov a žánrov; všímajú si lyrické, epické a dramatické prvky v literárnom diele. • SLO.SV.Z.1.14. Rozlišujú opis deja od analýzy diela. • SLO.SV.Z.1.15. Prepájajú motívy/témy z literatúry a dejín umenia so základnými vedomosťami z dejín.	SLO.SV.Z.2.8. Vedia vyhľadať informácie v texte (v súvislom a nesúvislom) podľa zadaného kritéria; vedia nájsť spôsob ako prísť k informáciám, keď niečomu nerozumejú; vyberajú si a klasifikujú informačné zdroje; vedia rozpoznať manipulačné techniky v texte a v hovorenom prejave. • SLO.SV.Z.2.9. Účinkujú v projektovej vyučbe a v tvorivých dramatizačných procesoch; vedia používať knižničný fond, pozerajú divadelné predstavenia a filmy, navštevujú výstavy...	• SLO.SV.Z.3.9. Vedia použiť vedomosti z jazyka a literatúry na zúčastnenie sa v rozličných oblastiach kultúry. • SLO.SV.Z.3.10. Vedia zostaviť hovorený prejav a písaný text; majú zodpovedný vzťah voči otázkam duševného vlastníctva; vedia citovať a/alebo parafrázovať texty. • SLO.SV.Z.3.11. Vedomí sú si významu jazyka v pestovaní kultúrnej a národnej identity; rozumejú právam na použitie vlastného jazyka a rešpektujú jazyky iných národnostných spoločenstiev v Srbsku. • SLO.SV.Z.3.12. Rešpektujú ľudské práva a súkromie iných; rozumejú prečo je dôležitá rodová rovnosť. • SLO.SV.Z.3.13. Sú si vedomí úlohy tradičných a súčasných médií v demokratickej spoločnosti. • SLO.SV.Z.3.14. Uvedomujú si súvislosti medzi literárnym, divadelným a filmovým umením pri interpretácii rovnakých tém.
---	--	---

Stredná úroveň

Špecifická predmetová kompetencia 1 (ŠPK1)

Žiaci poznajú hlavné jazykové skupiny v Európe a poznajú miesto slovenského jazyka v slovanských a európskych jazykových skupinách. Majú širšie znalosti o hláskach slovenského jazyka, poznajú pravidlá pre zdôrazňovanie slov a rozlišujú medzi spisovným a nespisovným prízvukom. Majú širšie vedomosti o druhoch a podtypoch slov, ich tvaroch a spôsoboch ich tvorenia. Analyzujú vety zostavené podľa rôznych modelov. Majú rozvinutú slovnú zásobu v súlade so svojím vzdelaním a sú schopní použiť vhodné slovo pri danej príležitosti; sú zameraní na ďalšie obohatenie vlastnej slovnej zásoby. Používajú stratégie čítania v súlade s cieľmi čítania a typom textu. Poznajú a interpretujú najvýznamnejšie diela slovenského, srbského a svetového literárneho dedičstva a lokalizujú ich v literárnohistorickom kontexte; rozumejú základným literárnoteoretickým a literárnohistorickým konceptom. Poznajú rôzne formy mediálneho vyjadrovania.

Špecifická predmetová kompetencia 2 (ŠPK2)

Žiaci skúmajú slovenský jazyk a literatúru a porovnávajú ho so srbským a inými jazykmi a rozvíjajú si zvedavosť a kompetencie v medzikultúrnej komunikácii. Pravidelne čítajú literárne diela. Používajú rôzne zdroje informácií, posudzujú spoľahlivosť zdrojov, spracúvajú informácie, vedia rozlíšiť dôležité od nedôležitých a prezentujú ich argumentačným spôsobom v súlade s komunikačnou situáciou, pričom prispôbujú jazyk a formy vyjadrovania rôznym cieľovým skupinám.

Špecifická predmetová kompetencia 3 (ŠPK3)

Žiaci hodnotia svoje vlastné komunikačné metódy a interakčné zručnosti. Majú bohatú slovnú zásobu a jazyk vnímajú ako škálu možností vyjadrovania a vytvárania kultúrnych, sociálnych a materiálnych hodnôt. Vytvárajú a oceňujú rôznorodý kultúrny obsah. Chápu multikultúrne rozmery literatúry a spôsob, akým národná literatúra prispieva k svetovému kultúrnemu dedičstvu. Rozvíjajú kritické myslenie a analytické schopnosti.

Výkony vzdelávacieho cyklu (VVC) na konci stredoškolského vzdelávania:

Stredná úroveň		
ŠPK 1	ŠPK 2	ŠPK 3
Žiaci:	Žiaci:	Žiaci:
- SLO.SV.S.1.1. Zaraďujú jazyky do základných jazykových skupín v Európe, poznajú miesto slovenského jazyka v rodine indoeurópskych a slovanských jazykov a rozpoznávajú nárečia slovenského jazyka na základe ich charakteristík. - SLO.SV.S.1.2. Poznajú základné etapy vývoja spisovného jazyka u Slovákov a najvýznamnejšie kultúrne a historické pamiatky. - SLO.SV.S.1.3. Poznajú jazykovú normu prízvukovania v slove a slabičnú dĺžku; vedia určiť kvantitu slabiky v slove a uplatniť pravidlá o platnosti a výnimkách slabičnej dĺžky. - SLO.SV.S.1.4. Vedia rozlíšiť striedanie hlások na rôznych príkladoch a spájajú ich s pravopisnou normou. - SLO.SV.S.1.5. Vedia určiť jednotlivé ohybné slová a ich gramatické kategórie; určujú všetky slovesné tvary. - SLO.SV.S.1.6. Rozlišujú typy odvodených slov. - SLO.SV.S.1.7. Analyzujú syntagmy a vety utvorené podľa základných modelov. - SLO.SV.S.1.8. Poznajú druhy a funkcie vedľajších viet.	- SLO.SV.S.2.1. Uplatňujú vedomosti z teórie gramatiky, všímajú si, ilustrujú a analyzujú jazykové javy v rámci zložitejšej jazykovej situácie. - SLO.SV.S.2.2. Všímajú si pravopisné chyby vo vlastnom a v cudzích textoch a vedia ich opraviť uplatňujúc pravopisnú normu; dokážu posúdiť spisovnosť slov a vyjadrovania sa v každodennej komunikácii. - SLO.SV.S.2.3. Uplatňujú rozličné stratégie pri čítaní a vedia ich prispôbiť typu textu a účelom čítania. - SLO.SV.S.2.4. Pravidelne čítajú literárne umelecké texty určené programom, volia si diela podľa vlastného výberu a rozvíjajú čitateľské návyky, estetické kritériá a názory. - SLO.SV.S.2.5. Vedia vyjadriť vlastný umelecký zážitok z prečítaného diela na základe všestrannej analýzy (kompozičnej, štylistickej, obsahovej); vedia interpretovať rozličné typy textov; usúvzťazňujú, porovnávajú a zdôvodňujú svoje uzávery na základe textu. - SLO.SV.S.2.6. Analyzujú vyčlenený problém; uvedomujú si a interpretujú tematickú, ideovú, výrazovú, štylistickú, jazykovú a kompozičnú zložku a žánrové vlastnosti literárneho textu. - SLO.SV.S.2.7. Dokážu posúdiť akú má úlohu forma, štýl a naratívny postup v tvarovaní významu a ideovej zložky literárneho diela.	- SLO.SV.S.3.1. Formulujú svoje vlastný názor a verejne ho prejavujú pričom používajú spisovný jazyk s vedomím o spoločenských konvenciách a kulturologických rozdieloch. - SLO.SV.S.3.2. Všímajú si súvislosť medzi spôsobom vyjadrovania a zámerom a postojom autora; posudzujú použiteľnosť informácií a spoľahlivosť zdrojov. - SLO.SV.S.3.3. Využívajú rozvinuté schopnosti spolupráce, kultúru vlastného verbálneho a neverbálneho prejavu, ako aj počúvania a rešpektovania názorov iných ľudí. - SLO.SV.S.3.4. Rešpektujú rozmanitosť kultúrnych identít v Európe a vo svete. - SLO.SV.S.3.5. Rozvíjajú gramotnosť v rôznych sférach (umeleckej, digitálnej, informatickej, finančnej, zdravotníckej, mediálnej, vedeckej, matematickej...). - SLO.SV.S.3.6. Prispôsobujú stratégie čítania a učenia nezávisle stanovenému cieľu; sú schopní korigovať svoj prístup. - SLO.SV.S.3.7. Rozširujú svoj záujem o čítanie – od rôznych neumeleckých textov až po národnú a svetovú literatúru. - SLO.SV.S.3.8. Chápu súvzťaznosti medzi literatúrou a kultúrou; pri čítaní tvarujú vlastné estetické a etické názory a vedia ich zdôvodniť.

• SLO.SV.S.1.9. Rozumejú významu slov a frazeologizmov, ktoré sa vyskytujú v literárnych a mediálnych textoch, rozlišujú typy lexém vzhľadom na ich pôvod a sféru použitia, rozumejú významovým vzťahom medzi lexémami. • SLO.SV.S.1.10. Analyzujú vlastnosti funkčných štýlov a chápu dôležitosť ich použitia. • SLO.SV.S.1.11. Prepájajú literárne diela s historickým a spoločenským kontextom; vedia rozpoznať základné charakteristiky literárnych období a dávajú ich do súvislosti s literárnym dielom a autorom. • SLO.SV.S.1.12. Vedia rozlíšiť znaky literárnych, vedeckých a hybridných žánrov, ako aj charakteristiky rôznych foriem mediálneho prejavu. • SLO.SV.S.1.13. Pri rozbere literárneho diela odlišujú autora literárneho diela od rozprávača, dramatickej osoby alebo lyrického subjektu. • SLO.SV.S.1.14. Určujú prvky štruktúry literárneho diela: retrospektívne a chronologické rozprávanie, fabulu a sujet; rozlišujú typy rozprávania v literatúre; všímajú si typy charakterizácie podľa základných vlastností postavy (fyzické, psychologické, jazykové, spoločenské a etické). • SLO.SV.S.1.15. Pomenúvajú stylistické výrazové prostriedky a rozumejú ich funkciu v texte.	• SLO.SV.S.2.8. Hodnotia konanie a vlastnosti postáv, formujú morálne postoje z aspektu rasovej, národnej, kultúrnej, jazykovej, náboženskej, rodovej, pohlavnej a vekovej rovnosti. • SLO.SV.S.2.9. Určujú zorný uhol, postoj a zámer autora, vedia rozlíšiť subjektívnosť od objektívnosti vo vyjadrovaní, vedia rozoznať figuratívnosť (obraznosť), humor, iróniu a satiru. • SLO.SV.S.2.10. Vedia organizovať zložitejší hovorený prejav alebo písaný text (prekomponovať obsah, pospájať časti do jednoduchšie štruktúrovaného hovoreného alebo písaného celku). • SLO.SV.S.2.11. Samostatne vyhľadávajú a usúvzťažňujú informácie z textov rozličných oblastí a vedia ich použiť pri učení sa a každodenných životných situáciách. • SLO.SV.S.2.12. Účinkujú vo verejných rozhovoroch; vedia debatovať a pritom formulovať argumenty a protiargumenty, vedia aktívne počúvať a rešpektovať pozíciu iného, kontrolujú emocionálne výstupy a vedia rozoznať argumenty, ktoré sa zakladajú na emóciách.	• SLO.SV.S.3.9. Využívajú vedomosti z jazyka a literatúry na tvorbu a kritické prehodnocovanie rozličných obsahov v oblasti kultúry. • SLO.SV.S.3.10. Vedia zostaviť zložitejšie hovorené prejavy a písané texty na základe vlastnej skúsenosti, východiskovej a sekundárnej literatúry. • SLO.SV.S.3.11. Rešpektujú kultúrnu rozmanitosť Srbska, vážia si kultúrne dedičstvo rodiska; majú vyvinuté kultúrne potreby a vedia ako si ich môžu uspokojiť. • SLO.SV.S.3.12. Vedia vysvetliť škodlivý vplyv predsudkov a stereotypov vo vzdelávacom, súkromnom a verejnom kontexte; presadzujú kultúru mieru, nenásilia, tolerancie. • SLO.SV.S.3.13. Vedia kriticky posúdiť pravdivosť informácií v rozličných textoch. • SLO.SV.S.3.14. Porovnávajú výrazové prostriedky literárneho, divadelného a filmového umenia pri interpretácii rovnakých alebo podobných motívov a tém.
---	--	---

Pokročilá úroveň

Špecifická predmetová kompetencia 1 (ŠPK1)

Žiaci chápu funkcie a dôležitosť jazyka a viacjazyčnosti. Majú podrobnejšie znalosti gramatiky slovenského jazyka (prízvuky, zloženie slov, význam pádov a slovesných tvarov, štruktúra viet); poznať štruktúru slovníkového článku. Ovládajú ústnu a písomnú formu potrebnú pre školskú dochádzku, občianske a sociálne začlenenie. Hodnotia stylistické techniky v literárnych a nefikčných textoch a interpretujú ich úlohu pri dosahovaní estetických a sémantických charakteristík rôznych typov textov. Chápu a vytvárajú súvislosti medzi literatúrou a inými druhmi umenia, vedou a technikou. Rozvíjajú osobnú, národnú a kultúrnu identitu, povedomie o príslušnosti k európskemu a svetovému kultúrnemu dedičstvu na základe diel slovenskej, srbskej a svetovej literatúry, divadelného a filmového umenia, vedeckého a umeleckého dedičstva a rôznych foriem mediálnej kultúry.

Špecifická predmetová kompetencia 2 (ŠPK2)

Žiaci hovoria verejne a pred širším publikom na témy z oblasti jazyka, literatúry a kultúry. V procese učenia sa jazyka a literatúry vidia výskumné a tvorivé príležitosti a získané vedomosti a zručnosti uplatňujú v každodennom živote. Skúmajú charakteristiky registrov a štýlov súvisiacich so slovníkmi a výber vhodných jazykových výrazov. Porovnávajú informácie z rôznych odborov a mediálnych zdrojov a sú voči nim kritickí.

Špecifická predmetová kompetencia 3 (ŠPK3)

Žiaci majú zvyk a potrebu rozvíjať svoju kultúru rozprávania a čítania, a to ako pre vlastné zlepšenie, tak aj pre účasť na občianskom a spoločenskom živote. Monitorujú vplyv spoločensko-ekonomických hnutí na jazyk, literatúru, kultúru a vedu; starať sa o udržateľný spôsob života v komunite. Sú otvorení dialógu medzi kultúrami. Sú pripravení prevziať zodpovednosť za voľby a rozhodnutia, ktoré ovplyvňujú ich osobný život a život komunity.

Výkony vzdelávacieho cyklu (VVC) na konci stredoškolského vzdelávania:

Pokročilá úroveň		
ŠPK 1	ŠPK 2	ŠPK 3
Žiaci:	Žiaci:	Žiaci:
- SLO.SV.P.1.1. Rozumejú podstatným vlastnostiam a funkciám jazyka. - SLO.SV.P.1.2. Poznajú pojmy jednojazyčnosť a viacjazyčnosť ako aj jazykovú rozmanitosť v Srbsku. - SLO.SV.P.1.3. Sú schopní určiť prízvučné slabiky v slove a slabičnú dĺžku; všímajú si nespisovný prízvuk a dĺžku v bežnej komunikácii. - SLO.SV.P.1.4. Rozumejú pojmu fonéma; určujú všetky hláskoslovné alternácie. - SLO.SV.P.1.5. Rozumejú pojmu morféma. - SLO.SV.P.1.6. Určujú modely tvorenia slov (prefixácia, sufixácia, kompozícia, kombinované tvorenie a tvorenie konverziou). - SLO.SV.P.1.7. Poznajú význam pádov a určitých slovesných tvarov. - SLO.SV.P.1.8. Analyzujú text, rozlišujú jednotlivé druhy viet, činný a trpný rod, vzťahy medzi vetami a vetnými členmi. - SLO.SV.P.1.9. Uplatňujú základné pravidlá kongruencie. - SLO.SV.P.1.10. Vedia rozoznať v texte hyperonymá/hyponymá, paronymiu, rozlišujú lexikálne vrstvy slov; poznajú metaforu, metonymiu a synekdochu ako prenášanie významov slov. - SLO.SV.P.1.11. Interpretujú jazykovo-štylistické, estetické a štruktúrne vlastnosti literárno-umeleckých a literárnovedných textov s použitím literárnoteoretickej terminológie.	- SLO.SV.P.2.1. Porovnávajú jazykové javy vo vlastnom a v cudzom jazyku, analyzujú ich a vyvodzujú závery. - SLO.SV.P.2.2. Interpretujú literárne umelecké dielo s porozumením jeho žánrových charakteristík a literárnohistorickej epochy, pri analýze sa opierajú o štruktúrne a štylistické prvky diela a používajú literárnoteoretické pojmoslovie a sekundárnu literatúru. - SLO.SV.P.2.3. Posudzujú funkciu štylistických výrazových prostriedkov použitých v texte. - SLO.SV.P.2.4. Analyzujú problém, ideu alebo odkaz v umeleckom a neumeleckom texte z rozličných zorných uhlov; nachádzajú argumenty a posudzujú ich, klasifikujú a prehodnocujú ich hodnotu a prípadne korigujú vlastné postoje. - SLO.SV.P.2.5. Usúvzťazňujú historické, náboženské, politické témy v spracovaných dielach a tým spôsobom budujú a prehodnocujú vlastnú identitu; vysvetľujú ako sa tvorivé idey prejavujú v rozličných kultúrach a porovnávajú ich. - SLO.SV.P.2.6. Účel, obsah a spôsob prejavu vedia prispôbiť komunikačnej situácii.	- SLO.SV.P.3.1. Chápu silu jazyka ako prostriedok na vyjadrenie rôznych rozmerov ľudských skúseností (sociálnych, kultúrnych, morálnych, duchovných a estetických), rešpektujúc kontext a rôzne perspektívy. - SLO.SV.P.3.2. Kriticky skúmajú a vyhodnocujú informácie z rôznych médií; vedia rozpoznať rôzne typy mediálnych manipulácií a ich vplyv na formovanie reality. - SLO.SV.P.3.3. Rozvíjajú osobný štýl vo verbálnom a neverbálnom vyjadrovaní a zároveň podporujú pozitívnu interakciu a spoluprácu s ostatnými; hodnotia a rozvíjajú svoj komunikačný potenciál proaktívnym prístupom a vytrvalosťou pri dosahovaní cieľov. - SLO.SV.P.3.4. Majú interaktívny vzťah s médiami a sú ochotní zúčastňovať sa v aktivitách skupiny a spoločnosti. - SLO.SV.P.3.5. Všímajú si a sledujú vývoj a vplyv umenia, vedy a technológie na gramotnosť a jazyk; starajú sa o zachovanie kultúrnych a historických pamiatok, o bezpečnosť a udržateľnosť životného prostredia. - SLO.SV.P.3.6. Prehlbujú svoje vedomosti v oblasti porozumenia textu, rôznych stratégií a techník čítania a učenia sa a uvedomujú si pritom vlastné silné a slabé stránky.

• SLO.SV.P.1.12. Hodnotia slohové postupy v literárnych a neumeleckých textoch; porovnávajú slohové postupy v dvoch (a viacerých) zložitých textoch; interpretujú ich úlohu pri uvedomovaní si estetických a významových charakteristík uvedených typov textov.	• SLO.SV.P.2.7. Skúmajú vzťahy medzi teoretickými východiskami (existencializmu, recepcnej estetiky, teórie otvoreného diela) a literárnoumeleckým textom ako aj vzťahy medzi samotnými literárnymi textami (intertextualitu); vedia transponovať teoretické východiská do nového kontextu. • SLO.SV.P.2.8. Vedia zostaviť rozličné typy textov používajúc pritom zodpovedajúce funkčné štýly a formy prejavu. • SLO.SV.P.2.9. Skúmajú a porovnávajú informácie z rozličných disciplín a mediálnych prameňov a vedia si vytvoriť kritický odstup voči nim. • SLO.SV.P.2.10. Verejne vystupujú pred väčším auditóriom a ústne obhajujú témy z jazyka, literatúry a kultúry. • SLO.SV.P.2.11. Aktívne sa vedia zúčastniť verejnej debaty (pripravujú sa buď samostatne alebo tímovo, vedia argumentovať svoj postoj, vyvodiť závery a strategicky plánovať).	• SLO.SV.P.3.7. Pri čítaní rozširujú svoje obzory a rozvíjajú myšlienkový a emocionálny svet, pripravení sú prebrať zodpovednosť za voľby a rozhodnutia, ktoré vplývajú na osobný život a život spoločenstva. • SLO.SV.P.3.8. Spoznávajú rozličné kultúry prostredníctvom umeleckej literatúry regiónu, Európy a sveta a otvorení sú voči dialógu medzi kultúrami. • SLO.SV.P.3.9. Hodnotia rozličné kultúrne prejavy, poznajú a vedia ako dosiahnuť osobnú, spoločenskú a komerčnú hodnotu. • SLO.SV.P.3.10. Vedia si vážiť jazyk ako médium národnej kultúry, národné a kultúrne dedičstvo ako i kultúrnu rozmanitosť vlastného prostredia, regiónu, Európy a sveta. • SLO.SV.P.3.11. Skúmajú vplyv stereotypov a predsudkov na jednotlivca a spoločnosť a vedia sa zasadzovať o ľudské práva a pokojné (mierumilovné) riešenie konfliktov. • SLO.SV.P.3.12. Kriticky hodnotia literárne umelecké diela, divadelné a filmové umenie.
---	--	---